

213/2 SKILLEFJORDELVA (Skirvejåkka) (Vassdragsnr. 213.2Z)

<u>Fylke(r):</u>	Finnmark
<u>Kommune(r):</u>	Alta, Kvalsund
<u>Kartblad N50:</u>	1835 II, 1935 III, 1935 IV
<u>Nedbørfelt:</u>	94,2 km ²
<u>Toppunkt-utløpspunkt:</u>	672 - 0 moh.
<u>Skoggrense:</u>	ca. 300 moh.
<u>Marin grense:</u>	ca. 60 moh.
<u>Naturgeografisk region:</u>	44b: Troms submaritime bjørk- og furuskogregion. Underregion: Lyngen-Altaområdet 47a: Øst-Finnmarks kystregion. Underregion: Området vest for Laksefjord
<u>Landskapsregion:</u>	40: Fjordbygdene i Finnmark 44: Gaissane i Finnmark
<u>Urørt natur:</u>	Ikke beregnet, feltet har et urørt preg.
<u>SP-kategori/-gruppe:</u>	II/13
<u>Verneplanstatus:</u>	Vurdert i VP IV
<u>Nasjonale laksevassdrag:</u>	-

Generell beskrivelse

Skillefjordvassdraget ligger i Alta og Kvalsund kommuner med storparten innenfor Alta kommune. Feltet ligger sørvest for Sennalandet med utløp i Skillefjorden. Klimaet er overveiende innlandsklima med svakt humide trekk. Årsnedbøren er trolig under 600 mm. Beregnet spesifikk avrenning 32,64 l/s/km² og middeltilsiget 3,07 m³/s.

Fra flere tilløpselver og bekker inne på fjellvidda samles vassdragsgreinene i Skillefjordalen som går i sørvestlig retning til utløpet innerst i Skillefjorden. Feltet har en rekke vann av ulik størrelse i høydelagene 250-500 moh. Hovedelva går overveiende i et rett løp med jevnt fall, over grovere stein og blokkmark, gjennom hoveddalen. Hoveddalen har steile fjellvegger og dalsider opp til 400 moh. ved utløpet. Dalsidene blir gradvis slakere og lavere oppover dalen. I nord og nordøst ligger flere store vann som drenerer til Nedre Skillefjordvatnet (320 moh.). Vannene i sør og sørøst drenerer til Nedre Tverrelvvatnet (316 moh.). Elvene fra disse to vannene møtes i hoveddalen ca. 4 kilometer fra utløpet.

Det ligger et fåtalls hytter i feltet. Vassdraget er så og si urørt av inngrep. Det foregår bare litt hogst til brensel og ingen jordbruksdrift. Tidligere har det vært noen slåtteeenger og utmarksbeite. En større telemast står på Stigfjellet. Til denne går det bomvei fra øst. En kraftledning går opp hoveddalen. Riksveien krysser like over utløpsområdet.

I den framlagte kommuneplanen til Alta kommune er hele arealet foreslått som LNF-område hvor spredt hyttebygging ikke er tillatt.

Ingen områder er vernet etter naturvernloven.

Geologisk mangfold

Berggrunnen er meget variert og sammensatt. I nedre deler av feltet mot øst er det bånd med omdannede sedimentære bergarter med leirskifer, glimmerskifer og fyllitt. I midtre del ligger et grunnfjellsvindu med kvartsdioritt som strekker seg helt ned til utløpet av hoveddalføret. Øvre og østlige deler har områder med konglomerater med boller av grønnstein og gneis. Her er det grunnfjell med gabbro og små øyer med serpentin/olivinholdige dypbergarter. Fjellområdet i sørøst består av omdannede sandsteiner, grønnstein og enkelte soner med skifre.

Det kvartærgeologiske mangfoldet er mindre variert. Hoveddalføret har morenemateriale stedvis med stor mektighet. Fjellområdene har store områder med usammenhengende morenemateriale, stedvis bare med tynne dekker over berggrunnen. Løsmassene har flere steder meget grov beskaffenhet med blokkmark. Det er store rasmarker med blokkur oppover store deler av hoveddalens nedre del, mens bart fjell er mest framtrædende sentralt og nordvest i feltet.

Feltet ligger vest for de store randmoreneavsetningene som løper mot nordvest over Sennalandet mot Repparfjorden, og som er en del av et viktig israndtrinn i Finnmark. Med unntak av en meget tydelig drumlin ved Liksebidinjavri er det få spor etter isavsmeltingen. Drumlinen viser siste isbevegelse til Bretungen i Repparfjorddalen. Markerte strandlinjer ved Veivatnet er resultatet etter en bredemt sjø i området. Ellers er det markerte elveskjæringer i de relativt mektige løsmassedekkene oppover Skillefjorddalen. Her er tydelige aktive prosesser knyttet til dagens elv.

*Middels verneverdi ** (Verneplan IV)*

Biologisk mangfold

Skillefjordelva fører anadrom laksefisk over en strekning på omtrent 13 kilometer. Vassdraget er et meget bra sjørrretvassdrag, et av de beste i Finnmark. Det er også noe sjørøye og litt laks. De beste gyte- og oppvekstområdene for sjørrret ligger ca. 5-6 kilometer fra sjøen. I de fleste vannene er det røye, enkelte vann har fisk med meget fin kvalitet. Vassdraget har stor referanseverdi for anadrom fisk. Ferskvannsfauunaen synes ellers å være relativt artsrik, men med lav individtetthet. pH er nøytral i de østlige vannene.

Vegetasjonen er forholdsvis variert. I rasmarene oppover hoveddalen er det en artsrik flora med krevende planter av varmekjære innslag. Langs hovedelvas nedre deler er det frodig flommarkskog med høgstaudevegetasjon med selje og or. I dalsiden er de nedre delene dominert av småbregneskog. Lenger opp mot rasmarene er skogen overveiende bærlyngskog med blåbær-skrubbærutforming og krekling. Enkelte grunne tuemyrer forekommer øst i fjellområdet med noe vannkantvegetasjon langs vannene. I fjellet dominerer kreklinghei med innslag av dvergbjørk. Her er blokkmark utbredt over store områder vest for hoveddalføret og mot Skillefjordvannene. Mot Stigfjellet og fra nedre deler av hoveddalføret og østover mot Sennalandet er vegetasjonsdekket mer sammenhengende. Reinrosehei dekker flekkvis små arealer innenfor området mot Stigfjellet øst for hoveddalføret og nordøstover. Øst for Tverrelvatnene er vegetasjonen stedvis mosaikkartet med en mer artsrik og spesiell flora med innslag av fjelltjæreblom i veksling med reinrosehei og mer kravfulle fjellplanter. Floraen illustrerer hvordan vegetasjonen følger de sammensatte bergartene med grunnfjell som har innslag av olivin og skiferberggrunn. Utløpsområdet er en rullesteinsfjære med sparsomt utviklet strandengvegetasjon.

Fjære og strandengområdet ved utløpet er en viktig raste, beite og hekkeplass for ender og vadefugl. Store konsentrasjoner av måkefugl og en ternekoloni bruker området. Fuglefaunaen knyttet til de mange vannene i vassdraget er relativt fattig. Enkelte av fjellvannene sørøst i vassdraget er viktige for flere vadefugl og ender, lom og storlom. Vannene i dette området har en rikere fuglefauna med større konsentrasjoner av ulike vadefugler, havelle, sjørrre og siland. Spurvefuglfaunaen er rik i hoveddalførets nedre deler med stor tetthet i flommark-høgstaudeskog. Artsmangfoldet er relativt stort med flere relativt krevende arter. Av rovvilt er fjellvåk vanlig i fjellområdene, mens hoveddalføret tilbyr flere gode hekkeplasser for klippehekkende rovfugl. Rypebestanden er middels god. Fjellrype er mest utbredt og finnes i til dels gode bestander. Gode områder for lirype finnes i deler av hoveddalføret. Jerv er observert like sør for Skillefjorddalen, mens gaupe er registrert i dalføret og kan holde på å etablere seg. Samlet synes deler av hoveddalføret og de sørøstlige fjellområdene med omkringliggende vann og våtmark å ha stor betydning for de ulike viltartene.

*Middels/Stor verneverdi **(*) (Verneplan IV)*

Landskapsbilde

Skillefjordvassdraget er et dypt, trangt og v-formet dalføre omgitt av et sterkt kupert viddeterreng. Tverrdalen, som er en sidedal, er grunnere og åpnere og ligger høyere mot viddeterreng. Flere topper hever seg opp ett par hundre meter over det bølgete viddeplatået sentralt i feltet. Toppene er blikkfang og ankerfeste i hele nedbørfeltet. Rundt hoveddalen er viddeterreng sterkt kupert med bratte overganger over korte avstander. Formene er likevel avrundete. Mot øst har viddeområdene slakere former. Kontrasten er stor mellom hoveddalens trange lukkede korridor og viddelandskapets vide horisonter og utsyn.

Hoveddalføret og deler av de nedre viddepartiene er skogkledd, mens storparten av feltet er treløst. Vegetasjonen i fjellet er karrig. Oppover hoveddalføret er det inntrykksterke fjellvegger som står i

kontrast til dalbunnen. De store blokkurene i fjellsidene er mest karaktersetende. I viddelandskapet danner de blottlagte bergsuaene en formrik mosaikk sammen med vegetasjonen og de mange vannene.

Hovedvassdraget er lite variert og lite synlig. Det er bare enkelte mindre fossefall i fjellsidene. Stedvis er elvestrekningene viktige elementer i landskapet. Hoveddalføret med sin trange og klart definerte dalgang har middels stor landskapsverdi. Bergveggene og blokkurene bidrar til dramatik. Det mest verdifulle landskapet er knyttet til Tverrelvvatnene. Området er meget variert med kortvokst heivegetasjon kombinert med lune bjørkelunder og åpne spredtstilte trær. Den åpne dalgangen i fjellet, og de mange vannene med strykpartier imellom, danner en kontrast til blokkhavene og svabergene som omgir landskapet. Landskapet er lunt og harmonisk.

Terrenget rundt fjelltoppene midt i feltet er særpreget og variert med blokkhav, vegetasjonsflater og en rekke mindre og spisse småtopper av hard, mørk gabbro i det skrånende terrenget. Et spesielt og verdifullt landskap som er synlig over lange avstander. Fra området er det vide utsyn utover vidda.

Friluftsliv

Vassdraget er godt egnet for flere friluftaktiviteter. De viktigste bruksområdene knytter seg til jakt og fiske. Bestanden av sjørret er god og flere av vannene på fjellet har gode bestander av innlandsfisk. Fjellområdene har gode fjellrypebiotoper. Nedbørfeltet er en del av et større sammenhengende viddeområde som er meget godt egnet for både kortere og lengre turer til fots eller på ski i fjellet. Det er utført forholdsvis få tiltak for å legge til rette for friluftslivet og feltet preges av urørthet med store landskapsverdier i deler av fjellområdene og dels i hoveddalføret. Det går imidlertid en god sti oppover langs hoveddalføret. Det er gjennomført fiskestelltiltak i hovedelva. Adkomsten til hovedvassdraget og til fjellområdene er meget god både fra utløpsområdet og fra E6 over Sennalandet.

Turgåing til fots eller på ski knytter seg hovedsakelig til jakt og fiske. Sportsfiske er den klart viktigste aktiviteten. Området brukes både lokalt og av tilreisende. Tilreisende fisker først og fremst etter sjørret, men enkelte av fjellvannene brukes også regionalt. Det er først og fremst lokalbefolkningen og brukere fra regionen som jakter i området.

Samlet sett har vassdraget stor verdi for friluftslivet. Dette er knyttet til de store fiskeinteressene. Men også fordi området er lett tilgjengelig utgjør den vestlige del av Sennalandet et større natur- og friluftsområde av meget stor nasjonal verdi.

*Stor verdi *** (Verneplan IV)*

Kulturmiljø

Langs Altafjorden er det gjort rike funn av boplasser og tufter fra steinalderen. Steinalderbosettingen i området må ses i sammenheng med bergkunsten i Alta kommune som er innskrevet på Unescos Verdensarvsliste. Skillefjordelva kan ha inngått i disse fangstfolkenes bruksområde.

Fram til begynnelsen av 1700-tallet var Altaområdet befolket av samer, både langs kysten og i innlandet. En stor del av innlandsbefolkningen og en mindre del av kystbefolkningen spesialiserte seg på reindrift på 1500-1600 tallet. De fleste samene langs kysten levde fortsatt av jakt, fangst og fiske, og etterhvert også fehold. Fra 1700-tallet var det en økende kvensk og norsk bosetting basert på jordbruk ved Altafjorden.

Ved gården Fjordbukta nær utløpet ligger en rekke tufter etter eldre samisk gammebebyggelse. Gårdsbebyggelsen er fra etterkrigstiden, fordi den eldre bebyggelsen ble ødelagt under 2. verdenskrig. Skillefjorddalen har store utslåttområder. Jakt og fiske har etterlatt spor som ildsteder, intakte jaktgammer og gammetufter. Ved Korsfjordbotnvatn (Fielvuonjav'ri) rett i nord ligger det en tuft etter en evakueringsgamme som er et tilfluktsted fra 2. verdenskrig. I fjellet er det spor etter reindrift. Her er en rekke teltboplasser etter familietelt og reingjetertelt, ofte lokalisert nær de større vannene. Dessuten er det rester etter eldre reingjerder, samle- eller ledegjerder og samle- og melkeplasser.

Det er svært store kulturminneinteresser langs vassdraget. Området har varierte kulturminner etter ulike etniske grupper og spesielt mangesidig samisk bruk av området over et langt tidsrom. Kulturminnene har et betydelig kunnskapspotensiale til forståelse av minner etter kystsamisk

ressursutnyttning. Kulturminnene har kulturhistoriske verdier i lokal, regional og nasjonal sammenheng.

*Meget stor verneverdi *****

Samiske interesser

Innenfor nedbørfeltet er det viktige samiske interesser knyttet til kulturmiljø, kulturlandskap og kulturminner. Området har både sjøsamisk og reindriftssamisk kulturmiljø med et mangfold av kulturminner med stor tidsdybde. Kulturminnene er representative for området og har stor identitetsverdi. Selv om det ikke er vurdert, knytter det seg også samiske interesser til jordbruk, fiske og utmarksnæringer.

*Stor verdi ****

Landbruk

Jord- og skogbruk

Nedbørfeltet har lite dyrket mark. Enkelte mindre landbruksarealer ligger i nærheten av elveutløpet. Området brukes i dag som beiteområde for rein. Det er ca. 60 daa med bjørkeskog på god bonitet i dalen. Skogen er en viktig vedressurs for lokalbefolkningen og hytteiere i området.

*Middels verdi ** (Verneplan IV)*

Reindrift

Vassdraget ligger innenfor Seainnus/Návvgastat reinbeitedistrikt, som har 19 driftsenheter og 97 reineiere. Distriktet er delt i flere selvstendige beiteområder og nedbørfeltet berører to av disse (23A og 23B). Hele feltet er viktig vår- og sommerområde for disse to driftsgruppene. Kalving skjer i dag før innflytting i sommerområdet. Beitene brukes normalt i en periode mellom ca. 25. juni og 25. september. I tillegg beiter rein fra andre distrikter i forbindelse med gjennomflytting vår og høst.

*Meget stor verdi *****